

Vinko Möderndorfer: Kit na plaži (gledališka predstava)

Pred ogledom predstave razmisli o naslednjih vprašanjih. Kaj je zate normalno? Kdo določa, kaj je normalno? Kaj vse je lahko drugačno? Kako se v družbi počuti nekdo, ki je drugačen?

Lutkovno gledališče Ljubljana

Avtor in režiser: Vinko Möderndorfer

Dramaturg: Blaž Lukan

Trajanje: 80 minut

Igrajo: Ana Hribar, Aja Kobe/Asja Kahrmanović Babnik, Polonca Kores, Voranc Boh, Mario Dragojević k. g., Matevž Müller, Urška Hlebec, Jernej Kuntner, Blaž Pirman k. g., Rok Kunaver/Jan Bučar, Alenka Tetičkovič

Scenograf: Branko Hojnik

Kostumograf: Alan Hranitelj

Avtor glasbe: Mitja Vrhovnik Smrekar

Avtorja video animacij: Atej Tutta, Valerija Cozzarini

Predstavo si oglej na spletni strani: <https://vimeo.com/293686278>

Pozorno spremljaj predstavo in po ogledu preberi, kar je o njej zapisano spodaj.

Glavna junakinja Nika je malce nenavadna osnovnošolka. Z družino se je vrnila iz Francije, preselila v novi kraj in obiskuje novo šolo. Tu se spoznava z novimi sošolci, novimi učitelji in novimi težavami. Poskuša navezati stike in najti nove prijatelje. Ob različnih vragolijah razigranih osnovnošolcev spoznamo tudi učitelje, starše in predvsem učence. Počasi se nam razkrijejo skrivnosti, ki jih ima vsak človek. Tudi Nika.

Kit na plaži je **igra o drugačnosti in normalnosti**. Drugačnost v igri zastopa Nikin brat Igor, fant z Downovim sindromom. Kaj pa je normalno? Govor o normalnem pa je vselej delikaten, saj po eni strani ne vemo, po drugi strani pa preveč vemo, kaj je normalno, pogled na normalnost nam določa družba, oblast, torej avtoriteta, njene sodbe smo ponotranjili in jih spremenili v predsodke, strahove, celo travme. Kaj je zares normalno oz. kdo je tisti, ki je normalen? *Kit na plaži* nam neprisiljeno pove, da moramo kriterije o tem, kaj je normalno oz. kdo je normalen, na novo oblikovati. Ne smemo se zadovoljiti s samoumevnimi, vnaprejšnjimi, nepremišljenimi sodbami, temveč jih moramo postaviti na preizkušnjo, ki na nas najmočneje deluje, kadar smo v njej aktivno udeleženi. V to samoumevno, vnaprejšnje in nepremišljeno pa si moramo znati vsaditi dvom, in to tako močno, da nam bo – in predvsem mladim gledalcem – pomagal presojeti in (pre)živeti.

Kit na plaži je torej igra o **več drugačnostih**. Drugačen je Igor, drugačna je njegova družina, pa čeprav si tega noče priznati, drugačna je Nika, pa čeprav pred soočenjem s tem oz. spoznanjem beži. A to je tudi igra o **vrednosti drugačnosti**, o njeni pomembnosti, o njenem višjem smislu. *Kit na plaži* je tudi igra, ki nam pove, **kako pomembno je pogledati na svet, na življenje okrog sebe, na soljudi, starše, učitelje, sošolce, prijatelje, družino, na samega sebe drugače, z drugačnimi očmi**. To bi moral biti celo imperativ – zahteva, nujnost, namreč: **Kako lahko na to, kar se mi zdi tako znano, pogledam drugače?** Kaj mi ta pogled pove, kar tako, brez očitne koristi?

Do neke mere je igra kritična do vloge družine, do njene sodobne podobe, do pomanjkanja povezanosti v njej, do njenih tehnik izmikavanja in napolnjevanja izvornih praznin. Postavlja vprašanja, kako v svet vključiti tisto, kar je iz njega izključeno, ker je drugačno, kako se soočiti z drugačnostjo izven okvirov, ki jih določajo predsodki, okolica, avtoriteta, kako se sporazumevati oz. sploh razumeti izven ustaljenih vzorcev, izpraznjenih fraz ali vsiljenih diktatov ...

Kit na plaži je tako igra, ki nam neprisiljeno, nevsiljivo, a jasno in z močjo igre sporoča neko bistveno resnico: resnico o drugačnosti.

Predstava je nastala v sodelovanju s Centrom za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga.

(Prirejeno po: <http://www.lgl.si/si/predstave/otroci/958-Kit-na-plazi#.XslwMsBvGCg>; pridobljeno 17. 5. 2020.)

Od kod ideja za roman?

Pisatelj je povedal, da je bil kot otrok soočen z drugačnostjo. Odraščal je v času, ki je dve gluhi teti stigmatiziral oz. zaznamoval. Povedal je celo, da je tako kot Cankar zatajil, ne mame, ampak teto. »Ta knjiga,« je dodal Möderndorfer, »ni naključje tudi zaradi družinske preteklosti, empatija oziroma normalen odnos do drugačnosti se mi ne zdi nič neobičajnega. Želim si, da bi te stvari svet razumel tako, kot jih sam. Treba je namreč povedati, da smo vsi drugačni, vsak od nas je unikatni, in v tem je bogastvo.«

(Prirejeno po: Primorske novice, 18. 1. 2019, Andraž Gombač.)

V zvezek/mapo napiši naslov:

Vinko Möderndorfer: Kot v filmu (ogled gledališke predstave)

Nato napiši odgovore na naslednja vprašanja oz. krajša besedila.

1. V krajšem povezanem besedilu (nekaj povedi) predstavi Niko (kakšna učenka je, odnos do sošolcev, v čem je drugačna od sošolcev, kakšen je njen »recept« za uspeh v šoli ...).
2. Katere obšolske dejavnosti obiskuje Nika? So ji všeč? Zakaj jih obiskuje?
3. V krajšem povezanem besedilu (nekaj povedi) predstavi Barbko (kdo je, v čem se razlikuje od drugih, kako se počuti med sošolci in doma, zakaj drugače komunicira, kako skuša rešiti svojo težavo ...).
4. Niki novi sošolci očitajo, da jih noče povabiti domov. Na križišču zbeži, izmika se, da ji ni treba odgovarjati na očitke in vprašanja sošolcev. Šele v drugem delu predstave, ko Niko sošolci presenetijo z obiskom, izvemo, zakaj jih ni hotela povabiti domov. Pojasni, česa se je bala, kaj jim je prikrivala in zakaj.
5. Preden Nika zaspi, opazimo, da jo je nečesa strah. Nekdo trka na vrata, ona pa ga odganja. Boji se, da bo vstopil v sobo. Na koncu izvemo, koga se boji. Koga?
6. Ali družinski člani (mama, oče in Nika) v resnici sprejemajo Igorjevo drugačnost? Razloži in utemelji s primeri.
7. Kako se družba (Nikini sošolci) najprej odzove na Igorjevo drugačnost? Pojasni.
8. V krajšem povezanem besedilu (nekaj povedi) zapiši, ali je Nika spremenila odnos do svojega brata in v čem se to kaže, je to morda vplivalo tudi na spremembo odnosa ostalih, pojasni, kako.
9. V krajšem povezanem besedilu zapiši, ali ti je bila predstava všeč ali ne, svoje mnenje tudi utemelji s konkretnimi argumenti oz. pojasni.